

POSIEKAĆ (11) *pf* i [*impf*]

pf (11) [*w znac. I.*], [*impf* [*w znac. II.*]].

Wszystkie samogłoski jasne.

inf posiekać (5). ◇ *praes i fut* 2 *sg* posiekâsz (1). ◇ [3 *sg* posiekâ. ◇ 3 *pl* posiekają.] ◇ *praet* 3 *sg m* posiekâl (2). ◇ *imp* 2 *pl* posiekâjcie (1). ◇ *con* 1 *sg m* bych posiekâl (1). ◇ 3 *sg m* posiekâlby (1).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde bez cytatu s.v. posiec.*

I. *pf* (11) :

1. *Niezbyt głęboko naciąć coś wielokrotnie lub w wielu miejscach* [o zabiegach leczniczo-zdrowotnych] (5) :

posiekać około (a. wkoło) czego (2): ále iefli tego [przyskwarzenia żelazem] ścierpieć niechcesz/ dayże około rány pošiekâć coby bânká okrâczyc moglá/ á thym więcéy iádu wyciągnie. *SienLek* 151, 171v.

Zwrot: »puszczadł(ki)em posiekać« [*w tym: co* (3)] (4): *FalZioł* I 83c; *Scarificare dolorem, id est, locum dolentem, Pułzczadłkiem pošiekâć bolące mieysce. Mącz* 37Ia; *SienLek* 170v, 171v.

Szeregi: »posiekać, (a) natrzeć« (2): Ale gdyby fye mu z wypleceniâ/ w plec fuchoty przydâły/ day mu onę plec pułzczadłem pošiekâć/ nátrzyfz mu iâ wneth zârazem oleiem lniânym *SienLek* 170v; Ale gdy naprzod włósiên zâwleczezfz/ day dobrze pułzczadłem w koło pošiekâć/ gdziekolwiek fchnęło/ á potym thâkowâ máściâ nátrzy/ nátlukfzy lipowégo węgla z fadłem ftárym. *SienLek* 171v.

»posiekać a zasypać« (1): Też [*maruna*] zołzy rofpâdza ktore bywaiâ za wfzyna y około ftholcza/ gdy ty miefcza pułzczadłem pošiekâfz á potim prochem zafipiezfz marunowym s prochem fzañthowym *FalZioł* I 83c.

2. *Pociąć ostrym narzędziem na drobne cząsteczki; concidere (minutatim), deartuare, proscare Cn* [co] (1) : Bych był Ezechiafzem/ ogoliwfzy głowę y brodę/ włofybych ná trzy części rozdzielił. Y fпалиłbych iednę część/ á drugâbych pošiekâl/ á trzeciâbych ná wiâtr puścił. *SkarKazSej* 706a.

3. *Wyrąbać* [co] (2) : przewracaycie wfzytki mieyfca ná ktorych Pogâni chwalili bâlwany fwoie/ połamcie/ rofprofzcie/ y w niwecz obroćcie wfzytki ołtarze/ obrâzy/ flupy/ láfy pošiekaycie. *BielKron* 44, 382.

4. *Zniszczyć rąbaniem* [co] (3) : Bâlwany pošiekâl. *SkarŻyw* 235 marg.

W połączeniu szeregowym (1): Vczyniwfzy taką modlitwę/ y zârliwością zâ Bogâ fwego nápełniwfzy ferce/ fzedł y rozmiâtał/ pošiekâl/ rozprofzyl bâlwany pogâńskie w mieście onym. *SkarŻyw* 235.

a. *O ludziach: zadać cios bronią sieczną; zranić lub zabić* [komu] (1) : gdyby obcy á frogi człowiek przyfzedł mocâ do domu twego/ pofiadł álbó rofprofzyl wfzytkę máiętność twoię/ [...] pošiekâlby głowy dziatkam twoim przed oczymâ twemi/ zelzyłby małżonkę y naród thwoy/ á ciebieby iâko plâ wodził ná lánzczuchu/ [...] tlukâc głowę twoię/ iâkoby tám zâłoŃna bylá duŃzâ twoiâ y ferce twoie. *RejZwierc* 256v.

II. [*impf* *Kosić trawę*]:

posiekać co [= *siano*]: *Siano*, które posiekają na samej dziedzinie, może być ekstymowane ad mc. 6 *LustrMalb* II 91.

posiekać co [= *pole lub łąkę*]: Powinni naprzód z każdych 4 włók czasu letniego łąk zamkowych posiec po morgu, zagrabic i odwieźć do zamku, albo do któregośkolwiek folwarku, których posiekają morgów 9. *LustrMalb* I 7, 10, II 32; jarzyny pospolitej folwarkowej posiekają manu coniuncta morgów 18. *LustrPom* 126; Robią w tydzień z włóki po dwu dniu i łąkę posiekają wymierną na Dzierzbiethowie. *LustrWpol* II 147; *ŹródłaEkMalb* II 5, 15; Łąki za starą Radonią morgów 6 1/2, które tamże ksiądz posieka. *InwBiskWłocł* 1582 290. Cf *Szereg*.

Szereg: »posiekać i sprzątać«: *LustrMalb* I 12; Łąk też pewną miarę mają, które posiekają i sprzątają. *LustrPom* 10; Łąk mają pewną pomiarę na folwarku, na którą wyprawiają kos 29, które posiekają i sprzątają do gumna. *LustrPom* 127, 127.]

Synonimy: **I.3.** *pociąć, urąbać, wyciąć, wyrąbać*; **4.** *porąbać, porębić*; **a.** *poranić, ściąć, zranić*; **II.** *pociąć, pokosić*.

Formacje współrdzenne cf *SIEC*.

Cf **POSIEKAN**